

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

(для кандидатів на посади суддів апеляційних господарських судів)

за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Левел»
до Товариства з обмеженою відповідальністю «Європа»,
Земляка Віктора Васильовича
про визнання договорів недійсними

ПІВНІЧНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

04116, м. Київ, вул. Шолуденка, буд. 1, літера А,
(044) 230-06-58 inbox@anec.court.gov.ua

_____ р.

Справа № 000/00/02

Північний апеляційний господарський суд в складі колегії:

головуючого судді Коваль О. О.

суддів Наумко Л. О., Остапенко О. О.

секретар судового засідання - Лавренюк Л. В.

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Левел» (00516, м. Київ, вул. Полтавський Шлях, 19, код ЄДРПОУ 12345678)

на рішення Господарського суду міста Києва від 10.10.2023, м. Київ (повний текст складено 11.10.2023, суддя Вороненко В. І.)

у справі № 000/00/02

за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Левел» (00516, м. Київ, вул. Полтавський Шлях, 19, код ЄДРПОУ 12345678)

до 1) Товариства з обмеженою відповідальністю «Європа» (01010, м. Київ, вул. Надії, 22, код ЄДРПОУ 87654321),

2) Земляка Віктора Васильовича (01037, м. Київ, вул. Перемоги, 78, реєстраційний номер облікової картки платника податків 4567891099)

про визнання договорів недійсними

за участю представників позивача та відповідача-2,

ВСТАНОВИВ:

Короткий зміст позовних вимог.

У серпні 2023 року Товариство з обмеженою відповідальністю «Левел» (надалі також – позивач, ТОВ «Левел») звернулося до Господарського суду міста Києва з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Європа» (надалі також – відповідач-1, Товариство, ТОВ «Європа») та Земляка Віктора Васильовича (надалі також – відповідач-2, Земляк В. В.) про:

- визнання недійсним договору купівлі-продажу земельної ділянки (кадастровий номер 555555599:55:599:0999) від 20.03.2021 № 686, укладеного між ТОВ «Європа» та Земляком Віктором Васильовичем і посвідченого приватним нотаріусом Соловйовою І. В.;

- визнання недійсним договору купівлі-продажу будинку, розташованого за адресою: м. Київ, вул. Олевська, 10, від 20.03.2021 № 698, укладеного між ТОВ «Європа» та Земляком Віктором Васильовичем і посвідченого приватним нотаріусом Соловйовою І. В.

Позовні вимоги мотивовані тим, що оспорювані договори купівлі-продажу нерухомого майна не відповідають вимогам чинного законодавства та суперечать положенням статуту ТОВ «Європа», оскільки укладені від імені відповідача-1 директором з перевищенням наданих йому повноважень, за відсутності рішення загальних зборів учасників цього Товариства про їх укладення та про надання його директору повноважень на їх укладення, тобто без згоди позивача, який є єдиним учасником зазначеного Товариства.

На підтвердження обставин перевищення директором ТОВ «Європа» повноважень під час укладення оспорюваних договорів позивач посилається, зокрема, на умови статуту Товариства; заяву Ганни Болотун від 18.10.2021, у якій остання повідомила, що перебуваючи на посаді директора ТОВ «Левел» не підписувала рішення про надання згоди на відчуження відповідачем-1 спірних у цій справі об'єктів; на письмову резолюцію Ради Директорів ТОВ «Левел» від 09.10.2021, у якій останні заявили про відсутність схвалення в письмовій або в усній формі укладення оспорюваних у цій справі договорів купівлі-продажу.

При обґрунтуванні позовних вимог ТОВ «Левел» посилалось, зокрема, на ст.ст. 16, 97, 116, 203, 207, 215 ЦК України.

Короткий зміст рішення суду першої інстанції.

Рішенням Господарського суду міста Києва від 10.10.2023 у справі № 000/00/02 у позові відмовлено повністю.

Рішення суду мотивовано тим, що:

– учасник товариства не може звертатися до суду в інтересах господарського товариства з позовом про визнання недійсним договору, укладеного товариством, оскільки договори, укладені посадовою особою товариства без передбаченої статутом згоди загальних зборів учасників товариства не порушують прав та інтересів учасників такого товариства, а є наслідком господарської діяльності товариства;

– позивач не довів належним чином наявність у спірних правовідносинах обставин його порушеного права, що є самостійною та достатньою підставою для відмови в позові та у зв'язку з чим немає необхідності надавати оцінку законності оспорюваних правочинів.

При прийнятті рішення суд першої інстанції послався на ст.ст. 4, 73, 74, 76, 77 ГПК України, ст. ст. 15, 16, 92, 97, 116, 203, 204, 207, 215, 239, 241 ЦК України.

Короткий зміст вимог апеляційної скарги.

ТОВ «Левел» звернулося до Північного апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просить рішення Господарського суду міста Києва від 10.10.2023 скасувати та ухвалити нове рішення, яким позов задовольнити повністю. При цьому скаржник посилається на те, що рішення суду першої інстанції ухвалене без повного дослідження обставин справи, з порушенням норм процесуального права (ст. 4 ГПК України) та неправильним застосуванням норм матеріального права (ст.ст. 15, 16, 203, 207, 215, 239, 241 ЦК України).

Заявник апеляційної скарги вважає, що суд першої інстанції дійшов помилкового висновку про відсутність порушеного права позивача у зв'язку з укладенням оспорюваних правочинів. Скаржник стверджує про порушення його корпоративних прав як засновника та учасника Товариства, зокрема, права на управління Товариством та права на отримання дивідендів, оскільки, за твердженнями позивача, Товариство не отримало грошових коштів за оспорюваними договорами.

Крім того, апелянт зазначає, що оспорювані договори купівлі-продажу нерухомого майна не відповідають вимогам чинного законодавства (ст. ст. 97, 203, 207 ЦК України). При цьому скаржник стверджує, що у колишнього директора ТОВ «Європа» були відсутні повноваження на укладення оспорюваних договорів купівлі-продажу, тобто зазначена особа на час укладення оспорюваних правочинів не мала необхідного обсягу цивільної дієздатності, діяла з

перевищенням повноважень та всупереч інтересам Товариства, а ТОВ «Левел» у жодній формі не схвалювала оспорювані правочини.

За подання апеляційної скарги позивачем сплачено 8 052 грн судового збору.

Узагальнені доводи та заперечення інших учасників справи.

Від Земляка Віктора Васильовича надійшов відзив на апеляційну скаргу, в якому відповідач-2 просить залишити її без задоволення, а рішення суду першої інстанції – без змін. При цьому Земляк В.В. посилається на безпідставність доводів апелянта та на законність і обґрунтованість оскаржуваного рішення місцевого господарського суду.

Відповідач-2 зазначає у відзиві, що ТОВ «Левел» хоч і є 100-відсотковим учасником ТОВ «Європа», однак у нього відсутнє право на звернення до суду з позовною заявою в інтересах Товариства, а тому суд першої інстанції у своєму рішенні дійшов законного та обґрунтованого висновку про необхідність відмови у позові.

Відповідач-2 також посилається на те, що: відповідач-1 набув спірне майно у власність у 2008 році на підставі договорів купівлі-продажу; оспорювані договори, як і договори 2008 року були укладені директором ТОВ «Європа» Сергієнко С. Г.; рішенням зборів учасників ТОВ «Європа», оформлених протоколом від 18.07.2009 № 2, було підтверджено повноваження Сергієнко С. Г., як директора відповідача-1; подані позивачем на підтвердження його правової позиції заява директора Ганни Болотун від 18.10.2021 та письмова резолюція Ради Директорів ТОВ «Левел» від 09.10.2021 про незаконність дій директора ТОВ «Європа» Сергієнко С. Г. щодо відчуження об'єктів не впливають на правильність висновків суду; відповідач-2 є добросовісним набувачем спірного майна, оскільки йому не були відомі обставини відсутності у Сергієнко С. Г. повноважень на вчинення оспорюваних правочинів.

ТОВ «Європа» не скористалося своїм правом на подання відзиву на апеляційну скаргу.

Дії суду апеляційної інстанції щодо розгляду апеляційної скарги.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 01.11.2023 відкрито провадження за апеляційною скаргою ТОВ «Левел» на рішення Господарського суду міста Києва від 10.10.2023 у справі № 000/00/02 та призначено справу за вказаною апеляційною скаргою до розгляду.

У судовому засіданні представник ТОВ «Левел» підтримав доводи та вимоги, викладені ним в апеляційній скарзі, наполягав на її задоволенні та скасуванні рішення місцевого господарського суду.

Представник Земляка В. В. заперечував проти доводів апеляційної скарги, наполягав на залишенні її без задоволення, просив залишити рішення суду першої інстанції без змін.

Представник ТОВ «Європа» у судове засідання не з'явився, про дату, час та місце розгляду справи повідомлений належним чином.

Відповідно до ч. 12 ст. 270 ГПК України неявка сторін або інших учасників справи, належним чином повідомлених про дату, час і місце розгляду справи, не перешкоджає розгляду справи.

Враховуючи те, що явка представників сторін судом апеляційної інстанції обов'язковою не визнавалась, а участь в засіданні суду є правом, а не обов'язком учасника справи, Північний апеляційний господарський суд дійшов висновку про можливість здійснення перевірки рішення суду в апеляційному порядку за відсутності представника відповідача-1 – ТОВ «Європа».

Обставини справи, встановлені судом першої інстанції та перевірені судом апеляційної інстанції.

10.06.2008 на підставі договорів купівлі-продажу, які посвідчені приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Гузирем К. В., ТОВ «Європа» в особі директора Сергієнко С. Г., яка діяла на підставі статуту та протоколу №1 установчих зборів засновників від 25.05.2008, придбало у власність:

- 1) будинок загальною площею 100 кв.м. за адресою: м. Київ, вул. Олевська, 10;
- 2) земельну ділянку площею 0,5 га, що розташована за адресою: м. Київ, вул. Олевська, 10, кадастровий номер 5555555599:55:599:0999.

18.07.2009 відбулися збори учасників ТОВ «Європа», які оформлені протоколом № 2, на яких були прийняті такі рішення:

- 1) прийнято до Товариства учасника ТОВ «Левел»;
- 2) затверджено вихід із Товариства Сергієнка С. О. та Сергієнко С. Г. та передачу їх часток Товариству;
- 3) затверджено вклади учасників у статутному капіталі, розмір часток учасників у статутному капіталі, а також у майні та прибутку Товариства, кількість голосів на зборах таким чином: учасника - ТОВ «Левел», з вкладом у статутний капітал в розмірі 38 000,00 грн, розміром частки учасника у статутному капіталі 100%, кількість голосів учасника 100%;
- 4) підтверджено повноваження Сергієнко С. Г., чинного директора ТОВ «Європа», призначеного попереднім складом учасників;
- 5) затверджено статут Товариства у новій редакції, вирішено провести його державну реєстрацію в установленому законом порядку, доручено Сергієнко С. Г. оформити, підписати, подати та одержати всі необхідні документи, пов'язані з державною реєстрацією статуту у новій редакції.

Згідно зі статутом ТОВ «Європа» (у редакції на момент укладення оспорюваних правочинів) єдиним учасником цього Товариства є ТОВ «Левел» із часткою у статутному капіталі 100%.

Відповідно до п. 5 статуту Товариства директор, інші посадові особи Товариства, головний бухгалтер не мають права укладати та підписувати від імені Товариства правочини без попереднього рішення загальних зборів учасників.

20.03.2021 ТОВ «Європа» в особі директора Сергієнко С. Г., яка діяла на підставі статуту, було укладено оспорювані у цій справі договори купівлі-продажу, які посвідчені приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Соловйовою І. В. за реєстровими №№ 686, 698 та відповідно до яких право власності на вищезазначені об'єкти було передано відповідачу-2 – Земляку В. В., про що до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно були внесені відповідні записи, що підтверджується інформаційними довідками з Реєстру.

Директор ТОВ «Європа» Сергієнко С. Г. не погодила укладення оспорюваних договорів з єдиним учасником Товариства - позивачем. У матеріалах справи відсутнє рішення загальних зборів учасників відповідача-1 про погодження укладення оспорюваних у цій справі правочинів.

Позивачем було надано до суду видане Департаментом реєстратора компаній іноземної держави Н. свідоцтво від 26.03.2021, яким підтверджено, що ТОВ «Левел» зареєстровано 29.04.2006, станом на день видачі свідоцтва міститься в реєстрі, станом на 01.01.2021 директором компанії була Ганна Болотун.

У матеріалах справи наявна заява Ганни Болотун від 18.10.2021, у якій остання повідомила, що перебуваючи на посаді директора ТОВ «Левел», не підписувала рішення про надання згоди на відчуження відповідачем-1 спірних у цій справі об'єктів.

Також матеріали справи містять письмову резолюцію Ради Директорів ТОВ «Левел» від 09.10.2021, у якій останні заявили про відсутність схвалення у письмовій або в усній формі укладення оспорюваних у цій справі договорів купівлі-продажу.

Норми матеріального та процесуального права, на які посилаються учасники справи та/або які застосовані судом (судами).

Відповідно до ч. 1 ст. 15 ЦК України кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання.

У ч. 2 ст. 16 ЦК України визначені способи захисту цивільних прав та інтересів, до яких, зокрема, належить визнання правочину недійсним.

Відповідно до ч. 2 ст. 4 ГПК України юридичні особи та фізичні особи-підприємці, фізичні особи, які не є підприємцями, державні органи, органи місцевого самоврядування мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів у справах, віднесених законом до юрисдикції господарського суду, а також для вжиття передбачених законом заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.

Статтею 203 ЦК України встановлено, що зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам. Особа, яка вчиняє правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності. Волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі. Правочин має вчинятися у формі, встановленій законом. Правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним.

Статтею 204 ЦК України презюмується правомірність правочину. Так, відповідно до ч. 1 вказаної статті правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним.

Згідно з ч. ч. 1, 3 ст. 215 ЦК України підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою - третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу. Якщо недійсність правочину прямо не встановлена законом, але одна із сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом, такий правочин може бути визнаний судом недійсним (оспорюваний правочин).

Частиною 2 ст. 207 ЦК України визначено, що правочин, який вчиняє юридична особа, підписується особами, уповноваженими на це її установчими документами, довіреністю, законом або іншими актами цивільного законодавства.

За змістом ч. ч. 1, 3 ст. 92 ЦК України (у редакції, чинній на час укладення оспорюваних договорів) юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону. Порядок створення органів юридичної особи встановлюється установчими документами та законом. Орган або особа, яка відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступає від її імені, зобов'язана діяти в інтересах юридичної особи, добросовісно і розумно та не перевищувати своїх повноважень. У відносинах із третіми особами обмеження повноважень щодо представництва юридичної особи не має юридичної сили, крім випадків, коли юридична особа доведе, що третя особа знала чи за всіма обставинами не могла не знати про такі обмеження.

Згідно зі ст. 239 ЦК України правочин, вчинений представником, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє.

За ч. 1 ст. 241 ЦК України правочин, вчинений представником з перевищенням повноважень, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє, лише у разі наступного схвалення правочину цією особою. Правочин вважається

схваленим зокрема у разі, якщо особа, яку він представляє, вчинила дії, що свідчать про прийняття його до виконання.

Відповідно до ч. ч. 1, 2 ст. 97 ЦК України управління товариством здійснюють його органи. Органами управління товариством є загальні збори його учасників і виконавчий орган, якщо інше не встановлено законом.

Згідно з ч. 1 ст. 116 ЦК України учасники господарського товариства мають право у порядку, встановленому установчим документом товариства та законом: 1) брати участь в управлінні товариством у порядку, визначеному в установчому документі, крім випадків, встановлених законом; 2) брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди); 3) вийти у встановленому порядку з товариства; 4) здійснити відчуження частки (її частини) у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у товаристві, у порядку, встановленому законом. Договір відчуження майна, предметом якого є частка (її частина) у статутному (складеному) капіталі товариства, укладається у письмовій формі; 5) одержувати інформацію про діяльність товариства у порядку, встановленому установчим документом.

Згідно з ч. 1 ст. 73 ГПК України доказами є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи.

Кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень (ч. 1 ст. 74 ГПК України).

За змістом ст. 76 ГПК України належними є докази, на підставі яких можна встановити обставини, які входять в предмет доказування. Суд не бере до розгляду докази, які не стосуються предмета доказування. Предметом доказування є обставини, які підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення.

Обставини, які відповідно до законодавства повинні бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування (ч. 1 ст. 77 ГПК України).

Для вирішення завдання у зошиті для виконання практичного завдання Вам необхідно:

1) визначити вид судового рішення, яке, на Вашу думку, має бути ухвалено судом апеляційної інстанції за результатами розгляду модельної справи відповідно до встановлених у завданні умов;

2) продовжити викладення тексту судового рішення.

Датою виконання практичного завдання необхідно вважати дату складення іспиту.